

Verdaguer, ara i sempre

Joan Carreres i Péra

Fou un poeta èpic, líric i místic. I també el millor prosista del segle XIX. Per això avui –juntament amb Ramon Llull– podem considerar Verdaguer un dels forjadors de la llengua, un clàssic de la literatura i un català universal.

En el seu temps, la llengua catalana era com un diamant en brut. I amb els seus coneixements de literatura clàssica, dots d'observació –i una intuïció genial–, va transformar aquell idioma aspre i empobrit, en la llengua rica, dúctil i elegant que Pompeu Fabra pogué ordenar ortogràficament. No fou pas sol, en aquesta tasca ingent; però n'és el principal exponent.

Fou també el TROBADOR de la PÀTRIA catalana; un excursionista que va conèixer el país a fons: resseguí pam a pam la Plana de Vic i la ciutat de Barcelona, la Marina i la Terra Ferma. Per això pogué convertir en matèria poètica les tres muntanyes simbòliques de Catalunya: el Pirineu, el Montseny i el Montserrat.

El seu escrits representen una síntesi de memòria històrica, crònica actual i article d'opinió. El to és planer i l'ús de recursos retòrics, constant. Sap combinar la dada històrica amb l'observació antropològica, i la descripció geogràfica amb la puntual informació periodística.

Tal vegada per això, perquè ha estat un dels homes més representatius de la segona meitat del segle XIX, tingué un profund sentit de la història; i com que arribà al cor del poble, també va ser agafat com a bandera en aquella Catalunya en expansió.

Una Catalunya a la recerca de la seva pròpia identitat –lingüística, cultural i política– emmarcada en lluites polítiques i sotsobrada per serioses agitacions socials que, en Verdaguer, uní indissolublement els conceptes de Fe i Pàtria.

Mogut per una forta hipersensibilitat religiosa –fruit del seu viatge a Terra Santa (1886)–, mossèn Cinto es dedicà en cos i ànima a la caritat. El cos foren les almoines, l'ànima els exorcismes. No ens hi podem entretenir; diguem només que el text que l'exorcista feia servir, no era de cap

Esperonat pels joves del Centre Català i La Nova Catalunya, entre 1896 i 1901 Verdaguer dirigí tres revistes i conreà el periodisme literari. Remarquem, en l'artística portada de l'*Atlàntida* aquest expressiu pensament del Dant:

Vergonya
eterna
a aquells que
despreciant
son idioma
alaban lo dels
altres.

Santuari de la Mare de Déu del Mont, a la Garrotxa, des d'on es té una vista esplèndida per la silueta de la muntanya del Canigó. Jacint Verdaguer hi va sojornar durant l'estiu de 1884, mentre esnllestia el seu gran poema pirinenc. Encara es pot visitar la cambra on dormia el poeta.

pel·lícula de Hollywood, sinó signat pel mateix Lleó XIII, el Papa de Roma.

Després de l'Exposició Universal de 1888, la Barcelona de *La Febre d'Or* es convertí en *la Ciutat de les Bombes*. Aleshores, fent equilibris amb el limitat pressupost que treia de Can Comillas, Verdaguer arribà a mantenir mensualment més de tres-centes famílies.

Se'l convidà a reposar a la Gleba (1893-95). I quan l'ocell engabiats en fugí, per tornar a Barcelona, li foren preses les llicències de celebrar missa, que volia dir també l'estipendi. I es manifestà –a través dels escrits «En defensa pròpia»–, el polemista lúcida i mordaç (1895-1897). Després tot s'arreglà, gràcies a la seva vocació sacerdotal i a la capacitat diplomàtica de la Santa Seu; primer li foren retornades les llicències (gener de 1898) i, pocs mesos després, el bisbe i el poeta es reconciliaren a Sant Hilari Sacalm (31-VIII-1898).

Convertit en mite vivent, es dedicà a presidir certàmens poètics: Lleida (15 de maig de 1901), Berga (24 de juny de 1901), la Bisbal (15 d'agost de 1901), i Sarrià (4 d'octubre de 1901).

A principis de 1902 Verdaguer féu el seu darrer viatge per assistir a Perpinyà a l'enterrament de Justí Perpratx i el 12 de gener pronuncià a la capital de Catalunya un memorable parlament: el «Discurs necrològic a la memòria de Joaquim Rubió i Ors». A més de ser una peça oratòria, el Discurs té una gran transcendència històrica: fou la primera vegada en l'època moderna que l'idioma català ressonà en el Paraninf de la Universitat de Barcelona.

Què és, per a nosaltres, Verdaguer? Per als catalans Verdaguer és el que Cervantes és per als espanyols, Dant Alighieri per als italians, Shakespeare per als anglesos, Dostoiewski per als russos o Goethe per als alemanys. ♦